

κεται ἄλλοῦ. Στὸν τρόπον ποῦ ὁ συγγραφέας θὰ παρουσιάσῃ τὸ ζετύλιγμα τῆς ὑπόθεσης, στὸ βάθος ποῦ κρύβει ὁ μύθος, στὴ μυστικὴ φωνὴ τῆς ἀθρόπινης φύσης ποῦ μᾶς δείχνεται. Στὴν «Ἰτζλάλ» τίποτα δὲ διακρίνουμε, παρὰ πληχτικὰ σκηνὲς καὶ ζου-γραφιὰς χαραχτήρων ποῦ δὲ βγαίνουν ἀπὸ τὴ δράση, μ' ἀπὸ τὴ δῆγηση τῶν ἰδίων προσώπων. Ὁ ἕνας δηγίεται τὶς χαρὲς του, ὁ ἄλλος τὰ καινούρια του, ὁ τρίτος τὴ ζωὴ του. Ἐνα ἀνακάτωμα, μιὰ σύγκρουση καὶ τὸ μπλιγούρι ἐγίνε δράμα καὶ μάλιστα λεπτό.

Τὰ ἴδια ἐλαττώματα παρουσιάζει καὶ ἡ «Γατί-τσα» ποῦ παίχτηκε μαζὶ μὲ τὴν «Ἰτζλάλ», χα-ραχτηρισμένο «δραματάκι εἰς μίαν πράξιν». Δραμα-τάκι δὲν εἶναι. Μιὰ κόρη ἀπὸ πείσμα ποῦ μιὰ τῆς φιλενάδα τῆς παίρνει κείνον ποῦ αὐτὴ ἀγαπᾷ, τὴν ὥρα ποῦ πάει νὰ τὴν ἐσχαρῇ γιὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς τῆς κόβει ἕνα δυνατό γρατζούνισμα σὰ γατίτσα. Ἀδυναμία, φλυαρία καὶ μπουσιάδα.

Ὁ διάλογος γραμμένος σὲ καθαρεύουσα, σὲ γλῶσσα «αἰθουσῶν», δηλαδὴ σὲ γαλλικὴ γλῶσσα μεταφερεμένη μὲ ὅλες τὶς λέξεις τῆς, τὶς ἐκφρασὲς τῆς καὶ τὴ σύνταξί τῆς στὴν ἀνάπηρη ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, πλασμένη κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΤΟΥ Α. ΔΑΣΚΑΡΑΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ *)

Πραγματικῶς. Εἶναι τώρα πενήντα χρόνοι ποῦ οἱ λογιώτατοι καλαναρχοὺν θροπάρια εἰς τὸ ἄτυχό μας ἔθνος. Αἶ, μὲ τοῦτο, τί ἐκατορθώσανε ; Μήπως τὸ ἔθνος μας τὴν ἔμαθε τὴν γλῶσσα τῶν θροπα-ριῶν ; Μήπως ἐνόησε ποτὲ τὸ *Διὰ βρώσεως ἐξή-γαγε* . . . καὶ τὸ *τῶν παθῶν μου τὸν τάραχον* . . . διὰ νὰ ἐννοήσῃ καὶ τὰ ἴδικά τους θροπάρια ; —Τί-ποτε, τίποτε ! Ἀπὸ τὸ ἔθνος, σημεῖον ἄλλο δὲν ἔ-χουμε παρὰ τὰς ἐξακολουθινὰς διαμαρτύρησες τῶν πολιτῶν ὅτι δὲν ἐννοοῦν τὰ ἑλληνικά (ἐπεὶδὴ τὰ νο-μίζουσιν ἑλληνικά τὰ λογιωτατίστικα) ὅτι δὲν ἐν-νοοῦν τοὺς λογιωτάτους καὶ ἀκολουθῶς δὲν ὠφελοῦν-ται ἀπὸ τὰς γνώσεις των.

Πρέπει λοιπὸν νὰ βοηθήσουμε τοὺς λογιώτατους. Πρέπει νὰ πασχίσουμε νὰ τοὺς κάμωμε νὰ ἐννοή-σουν τὴν στοιχειώδη ἐκείνην ἀρχὴν ὅτι, ἡ *γλῶσσα* δὲν εἶνε σκοπός, ἀλλὰ μέσον· μέσον μεταδόσεως τῶν *ἰδεῶν μας* καὶ ὅτι ὡς τέτοιον, ἀπαιτεῖ φα-

νερότητα. Ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν παραδοχὴν ἡ ὄχι τῆς ἀληθείας τούτης, κρέμεται τὸ γλωσσικό μας ζή-τημα.

✱

Ἄν ἐπιτύχωμε νὰ κάμωμε τοὺς λογιώτατους νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι μέσον μετα-δόσεως καὶ διαδόσεως τῶν ἰδεῶν μας, — ἀφεαυτοῦ τους τότε οἱ λογιώτατοι θέλ' ἰδοῦν ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουν ὅποια εἶνε, ἀπλὴ καὶ εὐκατάληπτη, καὶ τὸ ζήτημα λύεται. Ἄν τοὺς ἀφίσουμε νὰ ἐξα-κολουθοῦν νὰ νομίζουν πῶς ἡ γλῶσσα εἶνε σκοπός, σκοπὸς τῶν μερίμωνν τους τότε θέλει ξακολουθοῦν νὰ τὴν ἔχουν Κοῦκλά τους, νὰ τῆς φτιάνουν περι-δέραια ἀπὸ ἄρθρα καὶ πρόθεσες ὡς τὰ πρὸς τὰς *ὑπὸ τῆς περὶ ἧς* . . . «Ἐργάτης» Ἀθην. 4 86ρ. 1875) *Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ* . . . («Σύλλο-γοι» Βουκουρέστιον 23 86ρ. 1883) νὰ τὴν ἐνδύσουν μὲ σύνταξες *γαϊτανόπλεχτες*, καὶ νὰ τὴν στολίζουν μὲ *ἀντίκες*, εὑρεμένες σκαλιστές, ἐπάνω στὲς τυμ-δόπλακες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Μὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ξακολουθήσῃ περαι-τέρω.

Τὸ ἔθνος ἐξημιώθη ἀρκετὰ ἕως τώρα ἀπὸ τὴν ἐνοχον ἀρνησιγλωσσίαν τῶν λογιωτάτων.

Τὰ παιδιὰ τους, αὐτὰ τώρα πρέπει ν' ἀκού-σουνε δίκην· νὰ καταλάβουν ὅτι τὸ *Ἔθνος μας ἔχει χρεῖα γιὰ γνώσεις, καὶ ὄχι διὰ λο-γοπαίγνια γαῖανόπλεχτα*. Πρέπει νὰ κατα-λάβουν τὴν ὠφέλιμην ταύτην ἀλήθειαν καὶ ν' ἀπα-ζιώσουν τὰ σχολαστικά τῶν πατέρων τους, παι-διαρίστικα γλωσσογυμνάσματα, καμμιὰς εὐχαριστή-σεως διὰ τὸ Ἔθνος, ἐπεὶδὴ τὸ Ἔθνος δὲν τὰ ὀρέ-γεται καὶ καμμιὰς ὠφελείας δι' αὐτό, ἐπεὶδὴ δὲν τὰ ἐννοεῖ.

✱

Ἡ γλῶσσα τὴν ἐποίαν οἱ νέοι μας πρέπει σή-μερα νὰ παραδεχθοῦν, εἶνε ἡ γλῶσσα τοῦ ἔθνους, μὲ ὅλα τῆς τὰ φυσικά καὶ ὥραία χαρίσματα, τὴ ζωηρότητά τῆς, τὴν ἀπλότητά τῆς, τὴ δύναμή τῆς . . . Νὰ μάθουνε νὰ τὴν μεταχειρίζονται μὲ τρόπον θελκτικόν, πειστικόν, καὶ μὲ φυσικὸν χα-ρίεντα τρόπον· ἀντὶ τοῦ στολισμένου σοφιστοῦ ἐκεί-σου λειψάνου, ποῦ καθημερινῶς ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν ἐφημερίδων τῶν πατέρων μας.

Εἶνε κάποιες περιστάσεις στὰς ὁποίας ἡ περιαι-τολογία μᾶς γένεται ἀναγκαία πρὸς λάμπρυνσιν τοῦ θέματός μας, καὶ τότε ἀκροαταὶ καὶ ἀναγνώσταί μας νὰ ἔχουν ὑπομονὴν νὰ μᾶς ἀκούνε. Νομίζω δὲ νὰ μὴ σφάλω λέγοντας ὅτι τὰ γραφόμενά μου διαβάζονται μ' εὐχαρίστησιν ἀπὸ ἴσως ὅλους. Καὶ δάνω τὸ ἴσως—ἐπεὶδὴ πρέπει νὰ ἐξαίρεσω τοὺς ἀ-

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ περασμένο φύλλο.

χιστον εκείνους ἐναντίον εἰς τοὺς ὁποίους γράφω.

Καὶ τί εἶν' ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀναγνώσται μου εὐχαριστοῦνται τόσον εἰς τὰ γραφόμενά μου; Τὸ πνεῦμα, ἥθελε εἰπεῖτε· καὶ ἥθελ' ἐννοεῖτε τὸ 'δικό μου πνεῦμα. "Οχι, Κύριοι, ὁπτικὴ ἀπάτη ἥθελε σὰς κάμει νὰ γελιέσθε ὑποθέτοντες τὸ πνεῦμα εἰς ἄλλο μέρος ἀπὸ ὅπου εὐρίσκεται. Τὸ πνεῦμα ποῦ βλέπετε 'στὰ γραφόμενά μου, εἶνε τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσας, ὅχι τὸ δικό μου. Σὰς βεβαιῶνω, Κύριοι, καὶ τὸ λέγω μὲ ὅλα τὰ σωστά μου ὅτι, τὸ πνεῦμά μου καὶ τὸν νοῦν μου ὅλον προθύμως ἥθελε τὸν ἀλλάξω μὲ τὸν νοῦν πολλῶν ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἀπνεύμως γράφουσι λογιωτατίστικα.

Ἀλλὰ, τὸ λάθος τῶν λογιωτατῶν εἶνε στὴ γλώσσα ποῦ αὐτοὶ μεταχειρίζονται (τὴ λέω γλώσσα διὰ νὰ τὴν εἰπῶ κάπως). Ἡ γλώσσα ποῦ μεταχειρίζονται οἱ λογιώτατοι εἶνε ἀπνευμη· καὶ εἶνε ἀπνευμη ἐπειδὴ εἶναι ἀφύσικη καὶ μόνον φτιασμένη τεχνητά, καθὼς φτιάνεται τὸ ἀνδρείκελο τὸ παραγομισμένο στουπιά. "Ετσι, συνηθισμένοι 'στὴν ἀπνευμὴν ἐκείνην λογιωτατίστικη, εὐχαριστεῖται τὸ πνεῦμά σας ἀκούοντας τὴ δροσιὰ τῆς ζωντανῆς γλώσσας, τὴ δροσιὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς νεότητος, καὶ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς ζωντανῆς γλώσσας τὸ ἀποδίδεται εἰς τὸν συγγραφέα τῆς.

Θὰν ἐπροσέξατε βέβαια 'στὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων γλωσσῶν, καὶ θὰν ἐντυπωθήκατε εἰς τὸ ὅτι, ἡ γλώσσα ἔχουν κ' ἐκεῖνες διάφορον κάθε μία χαραχτήρα, καθὼς τὸν ἔχουσι καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Ἡ Ἀγγλική, λ. χ., θὰ σὰς ἐφάνηκε σθερὰ καὶ τραχεῖα ἴσως· ἡ Γαλλικὴ εὐπροσέγγιση· ἡ Ἰταλικὴ εὐγενής· ἡ Βενέτικη ἀστεία... Ἐκείνης τῶν λογιωτατῶν δὲν ἤμπορῶ νὰ τῆς εὖρω χαραχτήρα κἀνέναν, ἐπειδὴ κατὰ φυσικὸν λόγον, **γλωσσικὸν ἐκείνη ἀνδρείκελον, δὲν ἔχει χαραχτήρα.**

Ἡ ἰδική μας, ἐξεναντίας, ἡ γλώσσα τοῦ "Εθνους, εἶνε ζωντανὴ ὅχι μόνον, ἀλλὰ καὶ ζωηρή· ἔχει ὅλην τὴν ἐλαστικότητα, τὴ δύναμιν καὶ τὴ χάριν τῆς νεότητος. Εἶνε δημοφιλὴς καὶ χαρμόσυνη ὅταν εἶνε στὴν καλὴ τῆς· καὶ εἶνε φοβερὴ ὅταν ἐρεθίζεται.

Ἀδελφὴ ἀντάξια τῆς Ἰταλικῆς, δὲν τῆς λείπει παρὰ ἡ χρυσοβιβλικὴ εὐγένεια τὴν ὅποιαν ἐκείνη ἀπέχτησε διὰ τῶν ἀπὸ αἰῶνας μεγάλων συγγραφέων τῆς.

Ἡ γλώσσα τοῦ "Εθνους μας δὲν ἔλαβε ἀκόμη μεγάλους συγγραφεῖς. Δὲν ἔλαβε ἀκόμη μεγάλους ἄνδρας· ἐπειδὴ οἱ Βάρβαροι "Οθωμανοὶ πρῶτα, καὶ ἔπειτα οἱ Βάρβαροι λογιώτατοι, ἐπέσανε κ' ἐζουπήσανε τὸ πνεῦμα τοῦ "Εθνους.

Ὁ λογιωτατισμὸς μάλιστα ἐνόθεψε τὰ γλωσσικὰ χυτήρια τοῦ πνεύματος εἰς τρόπον, ὥστε οὐδ' αὐτοὶ τώρα πλέον οἱ λογιώτατοι, ἂν ἐπιστρέφανε 'στὴ μητρικὴ τους γλώσσα τὴ δημοτικὴ δὲν ἥθελε μπόρῃσιν νὰ γράψουν με πνεῦμα τῇ γλώσσᾳ τοῦ "Εθνους. "Ετσι κι ἐγὼ ἡ προτροπὴ μου τοῦτες δὲν εἶνε δι' αὐτοὺς. Αὐτοὶ τώρα—πλέον ἔγιναν ἀνεπίδεχτοι πνεύματος καὶ ἀνίατοι. Ἀλλ' εἶνε διὰ τοὺς νέους ὅπου λέγω. Διὰ τοὺς νέους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι

τώρα θ' ἀρχίσουν, ἡ μέλις ἀρχισαν νὰ συγγράφουν· ἔκείνοι νὰ σκεφθοῦν τὰ λεγόμενά μου ἐπειδὴ ἡ ἐξέταση τῶν λεγομένων μου ἔμπορεῖ νὰ τοὺς ὤφελῃ.

"Οτι δὲ ἡ γλώσσα τῶν λογιωτατῶν εἶνε ἀνεπίδεκτη πνεύματος ἔμπορεῖτε νὰ τὸ ἐπαληθεύσετε καὶ εἰς τὴν ἰκανότητα τῶν ἰδίων πνευματωδῶν δημοτικῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων, εἰς τὸ νὰ γράφουν με πνεῦμα τῇ λογιωτατίστικῃ. — Ὁ φίλος μου "Οδδης, ἓνας τῶν πνευματωδεστέρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, ὑποχρεωμένος τώρα νὰ γράφῃ λογιωτατίστικα διὰ τοὺς λογίους τῆς Αἰγύπτου, τὰ γραφόμενά του δὲν ἔχουν πλέον ἐκείνη τὴ ζωηρότητα, κ' ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα ποῦ εἶχαν ὅταν ἔγραφε τὴ ζωντανὴ γλώσσα τοῦ "Εθνους.

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

ANTREAS ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ κ. Στέφανος Πάργας (τῆς Ἀλεξάνδρειας) βγάζει σὲ λίγο τὴν «Ἀριάνην στὴ Μάντωνα», δράμα πεντάπρακτο τοῦ Vermon Lee, μεταφρασμένο ἀπὸ τὴν Ἀγγλικήν. Ἡ ποιητικὴ μιὰ δραχμὴ. Τὸ κατατόπι τοῦ κ. Πάργα εἶναι Β. Ρ. 1146—Alexandrie (Egypte).

— Ἡ κ. Αἴρα Σ. Θεοδωροπούλου τύπωσε σὲ κομψὴ φυλλαδάκι τὴν ὥραία μελέτη τῆς, «Ἡ μουσικὴ διὰ τῶν αἰώνων» ποὺ διάβασε στὸ "Ὁδεὸς Ἀθηνῶν στίς 25 τοῦ Μάρτη.

— Τὸ τέλος τῆς παιδαγωγικῆς μελέτης τοῦ κ. Ἠλία Σταύρου ἔμεινε γιὰ τᾶλλο φύλλο.

— Ἡ πρὸ τὸ Βατοῦμ τῆς Ρουσίας μᾶς στάλθηκε μιὰ δυνατὴ διαμαρτύρηση μὲ τὸν τίτλο «Ὑπουργὸς καὶ Παλαμάς», ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸν Γιάννη Χιώτη, Θ. "Ουοφρίδη, Ν. Ἀναστασιάδην, Ν. Βενεδίκην, Φιλοκλὴ Γιαγαντισίδη, Ἀριστείδην Σπορίδη, Κ. Λαμπρινίδη, Εὐδοκίην Κτενίδην, Σταύρο Κανονίδη καὶ Γιάννη Φωτιάδην.

— Ἡ διαμαρτύρηση τελιώνει ἔτσι: «Ἐμεῖς δὲ σχολιάζουμε τὰ πράγματα, δὲν τὰ κρίνουμε, ὅσο κι ἂν εἶναι γιὰ μόνοντκα καὶ γιὰ φτύσιμο τὰ τέτια ραγιαδικὰ καὶ τυραννικὰ καμώματα. "Ετσι γίνεται παντοῦ ὅπου ὁ Λαὸς θεωρεῖ γι' ἀνορθωτὲς μερικὸς ἐπιτήδειους καὶ δὲ ζητᾷ νὰ διαφεντέφει μόνος τὸ δικό του. Προσμένουμε νὰ ἴδομε ποῖο δρόμο θάκολληθῇ ἡ Νεοελληνικὴ Νιότη, τὸ δρόμο τὸν παλιὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ Μιστριώτηδων, δηλ. τὸ δρόμο τῆς ἀναντείας καὶ τῆς μούχλας, ἢ θὰ πάρει τὸ μονοπάτι τοῦ "Ηρωῖσμο καὶ τῆς Ἀλγέσιας, ποῦ ὁδηγοῦν Σολωμοὶ καὶ Παλαμάδες;»

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. **Ἀρ. Κορ.** στὴ Σαφούντα. Τὸ κατατόπι τῆς κ. Δ. εἶναι Cronbergerstange 44. Franckfurt a. M. (Allemagne). — κ. **Β. Ἀδαμ.** στὴν Προύσα. Ἀδάμ τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε. Ἡ συντρομὴ σας τώρα εἶναι πληρωμένη ἰσάμεις 15. 11. 912.